



29.5.2017

Hallitussihteeri
Teija Pellikainen

Eduskunnan puolustusvaliokunnalle

HE 56/2017 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi aluevalvontalain ja rikoslain 17 luvun 7 b §:n muuttamisesta

1 Esityksen sisältö

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi puolustusvoimista annettua lakia (551/2007), aluevalvontalakia ja rikoslakia (39/1889). Esityksen tavoitteena on saattaa Suomen alueellisen koskemattomuuden turvaamista ja valvontaa koskeva lainsäädäntö vastaamaan kattavammin muuttunutta turvallisuustilannetta ja uudenlaisia uhkia. Esityksellä edistetään osaltaan hallitusohjelman ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevan kirjauksen toteutumista.

Esityksessä ehdotetaan aluevalvontalakia muutettavaksi siten, että lain soveltamisalan piiriin kuuluisi myös sellainen sotilaallinen uhka, jonka valtiollista alkuperää ei voida suoraan tunnistaa ulkoisten tunnusmerkkien perusteella. Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi rikoslain alueloukkausta koskevaa rangaistussäännöstä niin, että se vastaisi esitettyä aluevalvontalain muutosta tunnuksettoman sotilaallisen ryhmän jäsenen osalta.

Aluevalvontalaki

Aluevalvontalain lähtökohtana on ollut, että Suomen alueellista koskemattomuutta voisivat loukata vieraat valtiot ja nimenomaan niiden sotilaat ja sotilasjoukot, jotka kantavat vieraan valtion asevoimien sotilaspukua. Aluevalvontalaissa on myös säädetty muun muassa menettelyistä, joiden nojalla vieraan valtion sotilas, sotilasajoneuvo, sotilasilma-alus tai sota-alus voi tulla laillisesti maahan ja olla maassa. Tarve päivittää lainsäädäntöä liittyy erityisesti näihin kokonaisuuksiin.

Lakiesityksen mukaan aluevalvontalain toimivaltuuksia voitaisiin jatkossa kohdistaa myös tunnuksettomaan sotilaalliseen ryhmään, joka rikkoo aluevalvontalakia. Tunnukseton sotilaallinen ryhmä on määritelty lakiesityksessä uudella tavalla, joka poikkeaa sotilaan tai sotilasosaston määritelmästä. Tunnuksettomalla sotilaallisella ryhmällä tarkoitettaisiin sotilasosastoon rinnastettavaa, vieraan valtion lukuun, puolesta tai suostumuksella toimivaa joukkoa, joka on sotilaallisesti järjestäytynyt, varustettu tai aseistettu ja jonka valtiollista alkuperää ei voida tunnistaa.

Aluevalvontalain alusten ja ilma-alusten tunnistamista koskevat säännökset perustuvat kansainväliseen käytäntöön, eikä niitä ole syytä muuttaa. Sotilasajoneuvoa koskevaa säännöstä on taas syytä tarkentaa, koska ajoneuvojen osalta vastaavaa tunnistaa-



29.5.2017

Hallitussihteeri
Teija Pellikainen

missääntöä laissa ei ole. Aluevalvontalain toimivaltuuksia voitaisiin jatkossa käyttää tunnuksettomiin sotilaallisiin ryhmiin riippumatta siitä, minkä kulkuneuvon ne käyttönsä ottavat.

Aluevalvontalaissa 2 luvussa säädettäisiin tunnuksettomille sotilaallisille ryhmille ehdoton kielto saapua maahan ja olla maassa, jonka rikkominen olisi rikoslaissa kriminalisoitu. Päätöksentekojärjestelmään ei esitetä muutoksia, vaan muutokset koskevat soveltamisalan täsmentämistä. Aluevalvontaviranomaiset voisivat esimerkiksi antaa määräyksen poistua maasta tunnuksettomille sotilaallisille ryhmille, samoin kuin nykyisin vieraan valtion sotilaille.

Aluevalvontalain 25 § (huomautus ja varoitus sekä aluevalvontaviranomaisen määräykset) ja 34 § (vihamielisen toiminnan torjuminen) esitetään muutettavaksi siten, että ne kattaisivat myös tunnuksettoman sotilaallisen ryhmän ja sen jäsenen. Muutosten johdosta kaikkia aluevalvontalain toimivaltuuksia voitaisiin kohdistaa myös tunnuksettomaan sotilaalliseen ryhmään koko Suomen alueella. Aluevalvontalain soveltamistilanteessa kyseessä olisi ulkovalloista Suomeen kohdistuva loukkaus, vaikka loukkaajan täsmällistä alkuperää ei voitaisi osoittaa, eikä kyse olisi valtion sisäisen turvallisuuden vakavastakaan häiriötilanteesta. Aluevalvontalakia ei sovelleta poliisin toimivallan piiriin kuuluviin järjestäytyneen rikollisuuden organisaatioihin, terrorismirikoksiin tai laittomaan maahantuloon liittyviin rikoksiin.

Rikoslaki

Rikoslain 17:7 b §:n alueloukkausta koskevaa säännöstä esitetään täsmennettäväksi. Tunnuksettomien sotilaallisten ryhmien ja niiden toimintaan osallistuvien henkilöiden maahantulon ja maassaolon oikeudettomuuden tulisi ilmetä myös rikoslaissa aluevalvontalain muutosehdotusta vastaavalla tavalla. Voimassaolevan säännöksen ensimmäisen momentin mukaan alueloukkauksesta tuomitaan vieraan valtion sotilas tai vieraan valtion valtionaluksen taikka valtionilma-aluksen päällikkö, joka on syyllistynyt aluevalvontalain säännösten rikkomiseen.

Pykälän toista momenttia muutettaisiin lisäämällä rangaistussäännös, joka koskee tunnuksettomaan sotilaalliseen ryhmän jäsentä. Alueloukkauksesta tuomittaisiin myös se, joka aluevalvontalain 2 §:n 5 a kohdassa tarkoitetun tunnuksettoman sotilaallisen ryhmän jäsenenä ja osana tällaisen ryhmän toimintaa rikkoo aluevalvontalain 10 a §:n mukaista kieltoa tulla Suomen alueelle tai olla maassa.

Aluevalvontalain näkökulmasta toimivaltuuksien käyttö kohdistuu lähtökohtaisesti ryhmään ja sen muodostamaan uhkaan. Rikosoikeudellisesta näkökulmasta vastuu on kuitenkin voitava säännöksessä yksilöidä kohdistuvaksi henkilöön. Myös aluevalvontalain nojalla voidaan kohdistaa kieltoja ja määräyksiä ryhmän osana toimivaan henkilöön.

2 Esityksen vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset

Hankkeesta ei aiheudu lisäkustannuksia, koska siitä ei sinänsä aiheudu muutoksia aluevalvontaviranomaisten aluevalvontatehtävään. Viranomaisten on päivitettävä ohjeistuksensa ja tietojärjestelmänsä vastaamaan muutosta, mutta tästä ei arvioida aiheutuvan vähäistä suurempia kustannuksia.



29.5.2017

Hallitussihteeri
Teija Pellikainen

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Nykyistä täsmällisempi ja kattavampi sääntely selkeyttäisi viranomaisten toimintaa uudentyypisessä tilanteessa.

Yhteiskunnalliset vaikutukset

Hankkeella on yhteiskunnan turvallisuutta parantava vaikutus.

3 Asian valmistelu

Hallituksen esitysluonnos on valmisteltu puolustusministeriössä. Valmisteluvaiheessa on järjestetty neuvotteluja ja kuultu keskeisiä ministeriöitä (OM, UM, SM) ja viranomaisia (RVL esikunta).

Esitysluonnoksesta pyydettiin lausunnot sisäministeriöltä, oikeusministeriöltä, ulkoasiainministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä, tasavallan presidentin kanslialta, maa- ja metsätalousministeriöltä, ympäristöministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, valtioneuvoston kanslialta, valtiovarainministeriöstä, pääesikunnasta, Rajavartiolaitoksen esikunnasta, Tullilta, Poliisihallitukselta, Suojelupoliisilta, Keskusrikospoliisilta, Liikenteen turvallisuusvirastolta, Liikennevirastolta, Finavia Oyj:ltä, Suomen punaiselta ristiltä ja Turvallisuuskomitean sihteeristöltä. Lausuntopyyntö oli myös Puolustusministeriön www-sivuilla yleisön saatavilla.

Lausunnon antoivat ulkoasiainministeriö, sisäministeriö, tasavallan presidentin kanslia, valtioneuvoston kanslia, liikenne- ja viestintäministeriö, valtiovarainministeriö, ympäristöministeriö, Turvallisuuskomitean sihteeristö, keskusrikospoliisi, suojelupoliisi, poliisihallitus, pääesikunta, Rajavartiolaitos, Tulli, liikennevirasto, liikenteen turvallisuusvirasto Trafi ja Finavia (Air Navigation Services Finland Oyj). Lausuntoyhteenvedo on sisällytetty hallituksen esitykseen.

4 Voimaantulo

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.